

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітня програма «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Федір ВЛАСЕНКО

Пролоновано:

на 20/2025 н.р. (імя, ПІБ, дата)
на 20/20 н.р. () « » 20 р.
(імя, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: Федір ВЛАСЕНКО, к. філос. н., доцент кафедри філософії гуманітарних наук.

Затверджено
Завдувач кафедри філософії гуманітарних наук

Федір ВЛАСЕНКО

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 2

Голова науково-методичної комісії Грива МАСЛІКОВА

Погоджено з науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – формування системи базових знань, вмінь і навичок філософського мислення для розв'язання складних спеціалізованих завдань та практичних проблем у сфері суспільного буття людини. Утвердження інтегративної і пошукової ролі філософії як основи і системи обґрунтування особистісного і фахового знання і розуміння суспільних процесів.

2. Вимоги до опанування навчальної дисципліни:

- До початку вивчення цього курсу студенти мають знати основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; володіти основними фактологічними знаннями гуманітарного і суспільствознавчого характеру.
- **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ суспільства, суспільних процесів та подій; застосовувати основні поняття в аналізі соціальних, політичних, економічних, правових явищ та процесів; виявляти сучасні особливості співіснування людських спільнот і суспільств в умовах глобалізації; планувати і оцінювати власну роботу; застосовувати інтерактивні і мультимедійні засоби.
- **Володіти навичками** роботи з гуманітарними текстами; продукування складних уреш і письмових повідомлень; взаємодії і співробітництва у навчанні у ситуаціях пошукового характеру.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Філософія» належить до переліку обов'язкових дисциплін ЗВО та викладається у I семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна знайомить студентів із філософською думкою, у її історичному розвитку і наявному стані та в системно-теоретичному вигляді, як з фундаментальним способом культурної рефлексії та осягнення засад буття, пізнання і людської діяльності, забезпечення автономії розуму, відкриття можливостей мислення та інтелектуального пошуку, самовизначення людини.

4. Завдання (навчальні цілі) – системне опанування базових основ філософії (обізнаність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в існуючих у розвитку філософської думки традиціях, вченнях, методологіях, основних філософських проблемах та класичних її некласичних підходах до їх осмислення); набуття навичок абстрактного мислення, аналізу, синтезу, що формують розвиненість рефлексії, здатність до інтелектуальної комунікації, мовно-текстологічну здатність та особисту ціннісно-вольову орієнтованість.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 04 – здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК 12 – здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки та технологій, використовувати різні види та форми рухомої активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати і розуміти:			
1.1	інтелектуальне її соціокультурне призначення філософії, її називальні та культуруотворюючі можливості, історичну роль;	лекція, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, іспит	5
1.2	структуру філософського знання, розмаїття та особливості філософських дисциплін, їх роль в обґрунтуванні та розвитку людського мислення, пізнання світу, культури та суспільства;	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, іспит	5

1.3	особливості поступу філософії, етапи і логіку її розвитку;	лекція, самостійна робота	контрольна робота, іспит	5
1.4	місце вітчизняної інтелектуальної традиції у світовій.	лекція, самостійна робота	контрольна робота, іспит	10
1.5	сводливо основних філософських ідей та проблем, напрямів і тенденцій сучасного філософського дискурсу, їх зв'язок з попередньою інтелектуальною історією	лекції, семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, іспит	15
Вміти:				
2.1	логічно, послідовно та аргументовано усно і письмово висловлювати міркування щодо основних філософських проблем в контексті сучасних соціокультурних процесів, що забезпечує здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, іспит, самостійна робота	5
2.2	виділяти підстави власних та інших міркувань, здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім;	семінар, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, іспит	10
2.3	виявляти, ставити та вирішувати проблеми із застосуванням філософських категорій	семінар, самостійна робота	контрольна робота, іспит, самостійна робота	5
2.4	реферувати, рецензувати її коментувати періоджерела та дослідницьку літературу з філософської проблематики;	семінар, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, самостійна робота	5
2.5	критично, креативно і емпатійно оцінювати результати інтелектуальної праці.	семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, іспит, самостійна робота	5
Комунікація:				
3.1	здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості;	семінари, самостійна робота	усна відповідь	5
3.2	презентувати результати інтелектуальної праці та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	семінари, самостійна робота	усна відповідь, самостійна робота	5
3.3	проявляти увагу і толерантність до іншої (її іншої) думки у процесі інтелектуальної комунікації	семінари	усна відповідь	5
Автономність та відповідальність:				
4.1	знаходити необхідну інформацію з різних джерел, упорядковувати її, оцінювати її достовірність, пояснювати значущість, приймати обґрунтовані рішення;	семінари, самостійна робота	усна відповідь, самостійна робота	5
4.2	демонструвати вміння працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам,	семінари, самостійна робота	усна відповідь, самостійна робота	5
4.3	мати інтелектуальне сумління, чесність у справі формування і вираження інтелектуальної позиції	семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, іспит, самостійна робота	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни	Результати навчання															
		1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
ПРН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач		+	+	+			+	+	+			+	+	+			
ПРН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури					+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 60% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 40% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

- Усна доповідь, доповнення та участь у дискусіях на семінарах: РН – 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – **22/33** балів.
- Самостійна робота (есе, дослідження проблем розвитку людини, суспільства, політики, економіки, культури): РН – 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3 – **4/7** балів.
- Контрольна робота: РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 4.3 – **10/20** балів.
(2 контрольні роботи по 5 мінімальних / 10 максимальних балів за кожною)

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх трьох частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складається із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь у дискусіях на семінарах); 2) самостійну роботу (есе, дослідження проблем розвитку людини, суспільства, політики, економіки, культури); 3) контрольні роботи.

Всі види робіт в семестрі мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 60 балів
 - в мінімальному вимірі 36 балів
- У разі відсутності на семінарському занятті, студент має відпрацювати завдання у письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту.

Умови допуску до підсумкового оцінювання: рекомендований допуск до іспиту - **36 балів**, які в сумі відповідають мінімальним оцінкам за всі види семестрової роботи. Студент **не допускається до іспиту**, якщо під час семестру набрав **менше 20 балів**. Для допуску до підсумкового оцінювання здобувач має здати контрольні роботи та самостійну роботу (есе).

Іспит у письмовій формі: РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 4.3 – **24/40** балів.

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 13-14 балів, що в загальному підсумку складас 40 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою **24 бали**. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не

додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» - переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум – 36, максимум – 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум – 24, максимум – 40 балів).

Підсумкове оцінювання у формі іспиту.

Умови допуску до підсумкового оцінювання: рекомендований допуск до іспиту - **36 балів**, які в сумі відповідають мінімальним оцінкам за всі види семестрової роботи. Студент **не допускається до іспиту**, якщо під час семестру набрав **менше 20 балів**. Для допуску до підсумкового оцінювання здобувач має здати контрольні роботи та самостійну роботу (есе).

Іспит у письмовій формі: РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 4.3 – **24/40** балів.

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 13-14 балів, що в загальному підсумку складас 40 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою **24 бали**. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» - переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум – 36, максимум – 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум – 24, максимум – 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь у дискусіях	До тем 1 – 12 – протягом семестру. Оцінювання здійснюється під час розгляду вказаних тем	«1» x 11 = 11 «0,5» x 11 = 5,5 «0,5» x 11 = 5,5	«1,6» x 11 = 17,6 «0,7» x 11 = 7,7 «0,7» x 11 = 7,7
Самостійна робота (написання есе)	До тем 5, 13, 14, протягом семестру. Оцінювання здійснюється після опрацювання вказаних тем	«4» x 1 = 4	«7» x 1 = 7
Контрольна робота № 1 до тем 1 – 7.		«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10
Контрольна робота № 2 до тем 8 – 15.		«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту		36	60

8. Критерії оцінювання:

Аудиторна робота:

1. Усна доповідь:

1,6 бала – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

1 бал – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності;

0,5 бала – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності

Доповнення / дискусія:

0,7 бала – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

0,5 бала – доповнення змістовне;

0,2 бала – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

2. Самостійна робота

6-7 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження.

4-5 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

1-3 балів – в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

3. Контрольна робота:

9-10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи;

6-8 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;

4-5 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

1-3 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

4. Екзаменаційна робота – білет з 3-х питань:

14 - 12 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи;

11 – 8 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;

7 – 4 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

3 – 0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Номер та назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Вступ до філософії				
1	Тема 1. Філософія як самовизначення людини	2	2	2
2	Тема 2. Філософія і світогляд	2		4
3	Тема 3. Філософія як система знання	2	2	4
4	Тема 4. Категорії філософії, їх зміст і функції	2		2
5	Тема 5. Основні етапи розвитку філософської думки	2	2	4
	Контрольна робота	2		
Частина 2. Теоретична філософія				
6	Тема 6. Філософське вчення про буття	2	2	4
7	Тема 7. Людина як предмет філософського аналізу	2	2	4
8	Тема 8. Філософія свідомості	2	2	4
9	Тема 9. Теоретико-методологічні засади пізнання	2	2	4
10	Тема 10. Філософія мови		2	4
	Контрольна робота	2		
Частина 3. Практична філософія				
11	Тема 11. Філософське осмислення історичного процесу	2	2	4
12	Тема 12. Суспільство як предмет філософії	2	2	4
13	Тема 13. Філософське осмислення політичного життя	2	2	4
14	Тема 14. Філософське осягнення економічної сфери життєдіяльності суспільства і людини	2		4
15	Тема 15. Духовність і культура	2		4
	Самостійна робота (написання есе)			10
	ВСЬОГО	32	22	66

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:
лекції – **32 год.**
семінарів – **22 год.**
самостійної роботи – **66 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

- Філософія: навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів / автор. кол.: Губерський Л.В., Сайтарян І.А., Шашкова Л.О., Корабльова В.М., Аташкаде Р.В., Власенко Ф.П., Гончаренко М.М., Іщенко О.М., Караульова Н.В., Колотило В.В., Левченко С.В., Облова Л.А., Серова Ю.В., Солдатська Т.І., Товмаш Д.А.; кер. автор. кол. Приятельчук А.О. – К.: Вадекс, 2021. – 560 с.
- Філософія / М. Фюрет, Ю.Трнше / Пер. з нім. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. – 544

- Історія філософії: Підруч. / За ред. В.І Ярошовця. – К.: "Київський університет", 2007.
- Філософія історії: Підруч. / І.В. Бойченко - К.: Знання, 2000. – 723с.
- Філософія: Навч. посіб. / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін. за ред. І.Ф. Надольного. – 8-ме вид., стер. – К.: Вікар, 2011.
- Філософія: Підруч. / В.Л.Петрушенко – 4-те вид., виправл. і доповн. – Львів, 2009. – 506с.
- Філософія: підруч. / за ред. Л.В.Губерського – 2-ге вид., перер. і доповн. – Харків: ФОІО, 2018. – 621 с.
- Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2012. – 621с.
- Філософський енциклопедичний словник: довідкове видання / Голова ред. колегії В.І. Шинкарук. – К.: «Абрис», 2002. – 744с.

Додаткова:

- Адзес І. Управління змінами для досягнення найлішого результату в бізнесі й повсякденному житті. Пер.з англ. Т.Семігіної. К.: Форс Україна, 2018. 400 с.
- Гуссерль Е. Ідеї до чистої феноменології і феноменологічної філософії. [переклад Вахтанга Кебуладзе]. Харків: Фолио, 2020. 348 с.
- Дахній А.Й. Мартін Гайдеггер та екзистенційна філософія: монографія / Андрій Дахній; М-во освіти і науки України. Львів, нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с.
- Друкер П.Ф. Виклики для менеджменту XXI століття. Пер. з англ. Т.Літенської. К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2020. 240 с.
- Корабльова В. М. Соціальні смисли ідеологій: Монографія. К.: ВАДЕКС, 2014. 350 с.
- Макінтайр Л. Постправда. Пер.з англ. Роксоляна Свято. К.: Видавництво «ArtHuss», 2021. 208 с.
- Мангайм К. Ідеологія та утопія. [пер. з нім. В. Верлоки]. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2008. 370 с.
- Мід Д.Г. Дух, самість і суспільство. З точки зору соціального біхевіориста / Пер.з англ. та передмова Т. Корнало. – К.: Український Центр духовної культури, 2000. 416 с.
- Ніколе Т. Диванні експерти. Як необмежений доступ до інформації робить нас тупішими. Пер. з англ. Євгенія Кузисцова. К.: Наш формат, 2019. 240 с.
- Попович М. Філософія свободи. – Х.: Фолио, 2018. 524 с.
- Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. Пер. з англ. Роман Корнута. 2-ге вид. К.: Наш формат, 2019. 576 с.
- Фурман А. В. Методолог – професія майбутнього. Психологія і суспільство: український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис. 2016. № 1 (63). С. 16–42.
- Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж: Навч. посіб. / Під ред. Н. Хамітова – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. 272 с.
- Шинкарук В.І. Вибрані твори: у 3-х т. – К.: Український Центр духовної культури, 2004. – Т. 3, Ч 1.
- Шноц А., Лукман Т. Структури життясвіту. – К.: Український Центр духовної культури, 2004. 558 с.